

Indretning og økonomi i komposteringsstald, Thorkild Nissen, Kvægbrugskonsulent i Økologisk Landsforening

Indtil videre er der fem økologiske mælkeproducenter, som har gjort sig erfaringer med komposteringsstalden i Danmark og et tilsvarende antal i Holland. Det er for tidligt at give deciderede anbefalinger til indretning af en komposteringsstald, men på kongressen vil pionerernes gode såvel som dårlige erfaringer blive videregivet.

Komposteringsstalden har mange lighedspunkter med en dybstrøelsesstald -der er typisk fast gulv eller spalter ved foderbordet og liggearealet er et stor rum uden inventar, hvor køerne kan bevæge sig frit. Men der er få og afgørende forskelle:

Strømaterialet er flis af gran, løvtræer – gerne en blanding af forskellige træsorter, gerne frisk fældet og fliset og gerne såvel grene, bark, blade og stamme. Der bruges omkring én kubikmeter flis per kvadratmeter liggeareal.

Processen er helt igennem aerob og der tilstræbes en temperatur imellem 60-70 grader i kompostens midterste lag. Høj temperatur generer yverbetændelsesbakterier og sikrer fordampning af de 60 liter vand, som en ko dagligt producerer.

Måtten holdes konstant på en højde omkring 60-80 centimeter. I starten tilføres ny flis med ugers mellemrum, senere med måneders mellemrum. Der harves eller fræses 1-2 gange om dagen i 20-30 centimers dybde.

Foreløbigt tyder alt på, at det er nødvendigt at etablere beluftning i gulvet for at få tilstrækkelig høj temperatur i måtten. Hos én af mælkeproducenterne tilføres der dagligt én kubikmeter luft per kvadratmeter stald om dagen. Luften blæses ind med en højtryksblæser igennem rør, der er lagt med 1,2 meters mellemrum i hele staldens længde, med fliser imellem rørene, så der kan muges uden at beskadige rørene. Der er boret huller i rørene med større og større diameter, jo længere de er fra blæseren, så luftmængden cirka bliver den samme i hele stalden.

Måtten er færdigkomposteret, når den køres ud og kan derfor spredes direkte ud på marken uden tab af kvælstof.

Økonomi

Etableringsomkostningerne til en komposteringsstald er mindre end til såvel en dybstrøelsesstald som en sengebåsestald. Kubikmeterprisen på flis er afgørende for driftsomkostningerne. Der er endnu ikke endelige opgørelser over flisforbruget per ko per år, men det ligger formentlig omkring 8-15 m³ per ko.

Sammenlignet med halmddybstrøelse er der merudgift til blæser og indlægning af rør i gulvet. Til gengæld er det ikke nødvendigt at etablere trapper til ædepladsen og lager til halmopbevaring er overflødig. I forhold til en sengebåsestald spares der udgifter til inventar og gylleopbevaring.

Arbejdsforbrug

Flismåtten skal håndteres som en kompost, hvor der minimum én gang om dagen skal fræses eller harves. Til gengæld skal der kun tilføres nyt flis med ugers mellemrum og der er ikke et stort arbejde med at samle halm sammen eller rense sengebåse.